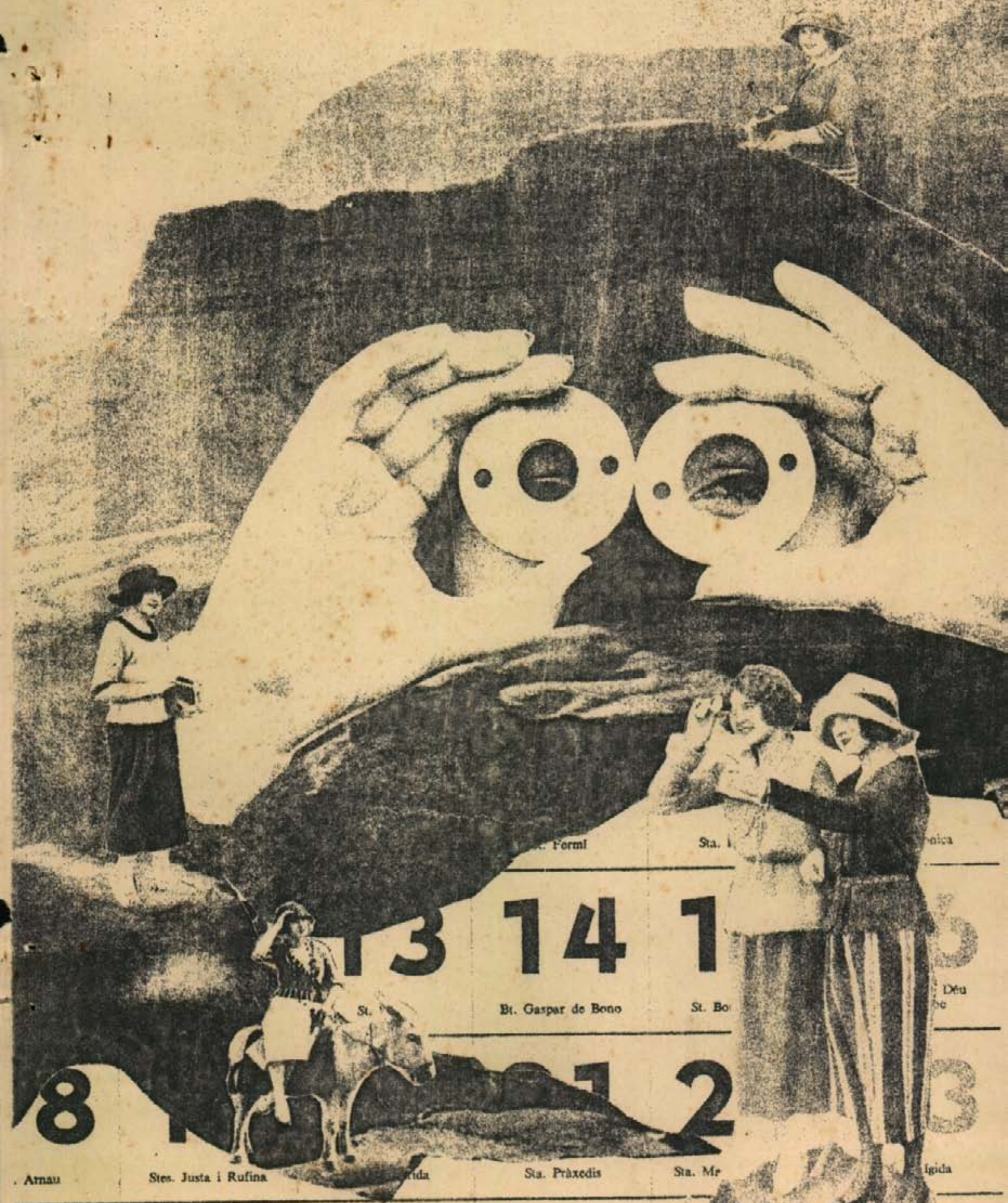

VORA MAR

cade - Peguera.

Juliol - Agost
1978

SÍ a les escoles públiques petites

En aquests moments, i en aquests darrers anys, Mallorca s'ha convertit en una illa on la meitat dels seus habitants viuen a una gran ciutat, Palma, urbs que es va engrandint massa i desproporcionant en relació amb la resta del terreny illenc.

En aquests moments, i en aquests darrers anys, la part forana de Mallorca, els pobles i barriades, s'han vist morir o es van morint amb la fuga dia a dia de llurs persones.

L'economia balear i l'economia espanyola és una economia de gran empresa que demana unes concentracions humanes per a explotar una mà d'obra assalariada, abans pagesa i artesana, que no ha tengut quasi cap protecció al camp o poblet.

La política balear i la política espanyola és una política centralitzadora que ha fomentat, a través dels seus estaments, aquesta concentració.

Així, ahir ens trobàvem que el mallorquí fugí a Ciutat: o bé encaptivat pel seu luxe formal; o bé, més greument, necessitat d'un pa per a omplir-se la boca. Avui, quan el mallorquí comença a estar tip d'aquesta macrocefàlia urbana deshumanitzadora, torna al poble, almanco per a dormir-hi o com a refugi, però segueix encara fermat a una font econòmica: la de la Ciutat, que al mateix temps és la capçalera dels serveis buròcrates, culturals i administratius que no tenen les petites poblacions.

Dins aquest ordre de coses, els periòdics de la part forana no poden quedar-se ulls clucs davant una campanya que ja fa dos mesos porten dos professionals de l'ensenyament: campanya que demana la reapertura o permanència, en els pobles petits i barriades, de les escoles petites d'E.G.B. com un dels serveis bàsics que tota comunitat, per petita que sigui, vol i necessita per a la seva supervivència.

La nostra premsa comarcal vol dur a terme solidaritzar-se i empènyer aquesta acció que denuncia la tancada de moltes escoles de Mallorca, només pel fet de no ser rendables a uns organigrames educa-

tius que concentren les escoles a altres poblacions veinades més grans i amb més possibilitats de complir la funció de fabricar homes per a demà més ràpida, uniforme i abundantment.

Les raons socials, psicològiques i educatives són concloents: necessitat d'uns serveis bàsics a cada poble (en aquest cas l'E.G.B.); necessitat d'unes fonts culturals pròpies a cada població; necessitat de que l'infant visqui arrelat al seu medi i no a un d'extern; necessitat de que el nin no perdi el contacte familiar; i necessitat de que s'eduqui d'una manera personalitzadora, afavorida pels petits col·legis i no per les grans masses d'alumnat que suporta una militaritzada o disciplinada gran escola.

Mantenir o tornar obrir la primera etapa d'E.G.B. en els pobles petits i barriades és la meta que també nosaltres defensam des d'aquestes ratlles; i al mateix temps feim crida i propugnam, dins tots els aspectes de la vida, fer tornar reviure econòmica i socialment els nostres pobles, cosa que l'Administració i el mallorquí afavoriran no lluitant a favor d'autopistes que ens aproximïn a un Son Dureta de Ciutat, sinó fent uns hospitals forans; o no lluitant per uns exclusius serveis de formació professional a Ciutat, sinó per uns de comarcals. I sempre, sempre, un màxim de serveis bàsics (E.G.B., metge...) a cada població, per petita que aquesta sigui.

(Editorial elaborat i publicat conjuntament per la Premsa Forana)

IV TROBADA DE PREMSA FORANA

El dilluns dia 17 de juliol es celebrà al Saló d'actes de la Caixa d'Estalvis de Felanitx la IV Trobada de Premsa Forana. Hi assistiren representants de les publicacions "Dijous" (Inca), "Felanitx", "Flor de Card" (Sant Llorenç des Cardassar), "Sóller" i "VORA MAR". Per diversos motius no hi feren acte de presència algunes publicacions que, com de costum, també hi estaven convidades.

El primer tema de l'orde del dia fou el de les escoles unitàries als pobles petits, i es va discutir i aprovar un editorial conjunt que publicam en el present nº de "VORA MAR". També s'acordà dur a terme una campanya de divulgació i conscientització sobre l'autonomia, iniciant una sèrie d'entrevistes a persones competents sobre distints aspectes de la qüestió. En aquest mateix nº n'oferim la primera mostra.

Després de tocar, de passada, altres temes d'interès comú i que quedaren pendants per a properes trobades, els assistents foren obsequiats gentilment per l'Ajuntament de Felanitx, el Celler Cooperatiu, la Fundació Mn. Cosme Bauçà i el setmanari Felanitx, amfitrió.

La pròxima trobada, si no hi ha res de nou, tindrà lloc a Sóller el segon diumenge de setembre, i consistirà en tot un dia de convivència, viatge en tren inclut.

ayer

y

hoy

A. C. S.

COMERCIO MARÍTIMO, CONTRABANDISTAS Y CARABINEROS (2)

Toda la zona de "ses Platges de Peguera" hasta Capdellà estaba minada de "secrets", es lo que decía en el último número de "VORA MAR". "Si ses pedres poguessin conversar!" "Això és lo que me deia, una vegada i altra, un que va esser famós contrabandista de Capdellà, que ja té prop de 90 anys". Es fácil suponer a qué clase de contrabando nos referimos: al tabaco, que procedía de la parte de Africa, sobre todo del puerto de Argel; también lo importaban de Gibraltar y Cuba. El tabaco, conocido y consumido por el hombre desde muy antiguo, y reconocido como muy perjudicial para la salud de los que lo consumen, pero que como negocio movió (y sigue moviendo) a muchos hombres, grandes cantidades de dinero en instalaciones mecanizadas para la elaboración del producto, barcos, etc.

Nos situamos en el año 1910 más o menos. A partir de aquel entonces empezó una nueva etapa en la vida social y económica de nuestro lugar y alrededores. La clave estaba en "ses Platges de Peguera" y contornos. Capdellà era el centro comercial y población en donde vivían (en Peguera no existía ni una sola vivienda en aquel entonces) los contrabandistas y también los carabineros. "Ses Platges de Peguera" eran, en toda nuestra comarca, PUNTO CLAVE; eran la base, contando con una serie de calitas y rinconadas, desde "Cala Monjo" hasta "ses Rotes Velles", donde desembarcaban la mercancía que automáticamente se distribuía a diferentes puntos para su venta, o era depositada en el interior de los "secrets", los cuales se hallaban diseminados por todos nuestros contornos y en los sitios más insospechados.

En cuanto las embarcaciones terminaban el transbordo y habían depositado en tierra firme las sacas de tabaco, todo lo demás corría a cuenta de los hombres que esperaban en la orilla ("sa vorera", como decían ellos. Todo el trabajo, hasta llegar a su destino, era realizado por el propio esfuerzo individual de cada uno de aquellos esforzados hombres. Era un trabajo a puro lomo, un trabajo que para hacerlo se necesitaban una serie de cualidades o disposiciones que no todos los hombres poseían: fuerza, audacia, constancia, etc.

Para los no enterados, creo conveniente aclarar un poco lo de "secrets" (alijos). Los "secrets" eran unos refugios generalmente subterráneos, en los lugares más inhóspitos y difíciles, hechos a base de pico y pala. Si el terreno era duro se quedaba talmente, y si era de tierra floja se reforzaba con hormigón o "marès". Una vez tapada la boca de entrada, ponían sobre ella piedras, tierra de mata, etc., todo perfectamente disimulado; era casi imposible ser descubierto por los carabineros o quien fuese. Cabe señalar que, generalmente, el único responsable y que sabía el lugar del "secret" era el propio contrabandista que lo había hecho, y casi siempre de orden superior. No todos los contrabandistas tenían el privilegio de tener bajo su mando la responsabilidad y custodia de un "secret". Era un honor!

Ya se sabe que el contrabando siempre ha sido perseguido. Para ello había en aquel tiempo el cuerpo de carabineros. En Capdellà residían en aquel entonces unas tres o cuatro parejas con su jefe, cuya principal misión era precisamente la vigilancia de "ses Platges de Peguera". En el próximo número hablaremos de ello.

LA PLAYA DE LA ROMANA SE HACE "PIPI"

Recientemente han aparecido en la prensa diaria algunos escritos y reportajes sobre la presencia de aguas residuales en nuestra playa de La Romana. En ellos, o bien por falta de información o bien por manipulación malintencionada, se denuncia el hecho de forma inexacta y sensacionalista, sin ir al fondo del asunto.

La Asociación de Vecinos de Peguera está luchando desde hace tiempo por evitar la contaminación de dicha playa. Prueba de ello es la instancia que como último recurso dirigió la Asociación, con fecha de 31 de julio, al DIRECTOR GENERAL DE ORDENACION Y ACCION GENERAL DEL MEDIO AMBIENTE (MINISTERIO DE OBRAS PUBLICAS. MADRID). En ella se expone lo siguiente:

"Que desde hace meses las aguas residuales procedentes del HOTEL GALATZO CLUB, construido en lo alto de una colina, por no hallarse acometido a la red general del alcantarillado, vierten por gravedad a la cercana playa de La Romana o de Los Muertos, perjudicándola muy gravemente.

Que esta Asociación de Vecinos ha puesto el hecho que antecede en conocimiento de las siguientes Autoridades y Organismos: Delegado Provincial del Ministerio de Turismo de Baleares; Presidente del Fomento del Turismo de Mallorca; Gobernador Civil de Baleares; Alcalde del Ayuntamiento de Calviá; Comandante Militar de Marina de Mallorca; Ingeniero Jefe de la Jefatura de Costas y Puertos de Baleares; Jefe Provincial de Sanidad; Delegado Provincial de Obras Públicas y Urbanismo y Director General de Puertos y Señales Marítimas, quien tuvo la oportunidad de comprobar personalmente y sobre el terreno la contaminación sufrida por la playa de Los Muertos.

Que en fecha 6 de abril del presente año, la Jefatura Provincial de Sanidad de Baleares puso en conocimiento de esta Asociación que el análisis de las aguas confirmaba que eran de procedencia residual, y que a su vez procedían del HOTEL GALATZO CLUB, el cual había sido advertido que en el plazo de dos meses a partir de aquella fecha debía conectar y evacuar sus aguas por medio de la red del alcantarillado (nos permitimos adjuntar fotocopia del mencionado escrito).

Que a pesar de las gestiones realizadas y de los escritos, promesas y protestas de las Autoridades, alegando que el vertido sería cesado, la realidad es que en estas fechas todo sigue igual, y aun peor, por hallarse el hotel ocupado plenamente, situación en la que permanecerá hasta finales del próximo octubre.

Que se nos antoja incomprensible que la contaminación denunciada haya podido ocurrir, atendido el cúmulo de disposiciones de obligado cumplimiento que condicionan los permisos de construcción y de apertura de los establecimientos hoteleros, y en especial aquellas referidas a la existencia de las condiciones mínimas de infraestructura.

Que comprobado que en el ámbito provincial nuestra acción en contra del vertido no ha resultado operante, es por lo que nos dirigimos a V.I., al estimar que en el compendio de actuaciones de esa Dirección General pueda caber jurisdicción resolutoria.

Que en méritos de todo lo expuesto, respetuosamente suplicamos a V. I. la más enérgica acción para que el mencionado HOTEL GALATZO CLUB, sito en el término municipal de Calviá, Mallorca-Baleares, cese inmediatamente con el vertido indiscriminado de sus aguas residuales en lo alto de la colina que ocupa."

Esperemos que este escrito no caiga, una vez más, en saco roto. A decir verdad, no hay que ser demasiado optimistas, dada la ineficacia práctica de ciertos organismos de nombre rimbombante. Además, los olores de nuestra playa, por fuertes que sean, no se perciben desde Madrid. Como tantas otras cosas.

Se aprobó el balance correspondiente al año 1.977 y el presupuesto para 1.978, según detalle adjunto:

Ingresos

Castos

Presupuesto del Año 1.978

Saldo en Caja I.977	157.800,00
Socios Fundadores Admisión	24.000,00
" " Cuotas	120.000,00
" Numerarios Admisión	4.000,00
" " Cuotas	143.250,00
Donativos	375.000,00
Varios y Donativos Campo de Fútbol	75.000,00
Importe Total.....	899.050,00

Gastos

Sección Cultural	55.000,00
" Deportivas	300.000,00
Obras	382.500,00
Gastos Generales	40.000,00
Varios	25.000,00
		<hr/>
Fondo de Reserva		802.500,00
		97.550,00
		<hr/>
Importe Total		899.050,00

Seguidamente se pasó a la elección de Presidente, Tesorero y un Vocal: Siendo reelegido por unanimidad como Presidente D. José Rubio Amengual, como Tesorero se eligió a D. Antonio López Giménez y como Vocal a D. José Torres Cardona.

Tras las siguientes elecciones la Junta de Gobierno queda constituida de la siguiente forma:

Presidente:	José Rubio Amengual
Vicepresidente	Mateo Pons Bauzá
Secretario	Jaime Sampol Muntaner
Tesorero	Antonio López Giménez
Vocales	Bartolomé Cayá Verger
	Juan Balaguer Alemany
	Miguel Cayá Salom
	José Torres Cardona

F I E S T A S P O P U L A R E S E N P E G U E R A

VIERNES 25 de AGOSTO

A las 10 h.: Concurso de Castillos y Esculturas en la Arena (Playa de Torà).

A las 16 h.: Natación.

A las 17 h.: Carreras pedestres.

A las 22'45 h.: Gran Velada de Boxeo.

SABADO 26 de AGOSTO

A las 16 h.: Fiesta Infantil.

Cucañas, Carreras de Cintas. Carreras de lentitud.
Carreras de Camareros (niños). Concurso Chocolate.

A las 19 h.: Campeonato de Frontón.

A las 22 h.: Bailes Típicos y Gran Verbena.

DOMINGO 27 de AGOSTO

A las 17 h.: Interesante Partido de Fútbol.

A las 22 h.: Monumental Verbena.

Elección de "Miss Peguera".

L' AUTONOMIA VISTA PER: _____

MIQUEL ALEÑAR FUSTER

A la darrera Trobada de Premsa Forana es prengué consciència de la necessitat d'informar i ajudar a mentalitzar la gent dels nostres pobles sobre un tema tan important i actual com és el de l'autonomia. Fruit d'aquesta convicció és el següent qüestionari, que respongué molt amablement un dels economistes més claudivents de les nostres illes:

MIQUEL ALEÑAR FUSTER. Economista. Director a Ciutat del Banc Industrial de Catalunya.

-- Segons el seu punt de vista, en què consisteix una autèntica autonomia, i quins nivells i àmbits ha d'abastar?

-- L'autonomia consisteix en una descentralització de l'Estat a favor d'una regió o nacionalitat, emparada i garantida per la Constitució, exercida per òrgans propis de l'entitat autònoma, comprensiva d'atribucions no solament tècniques sinó també polítiques, i d'atribucions entre les quals se n'han de comptar d'exclusives.

-- Una autonomia així entesa, és factible i convenient per a les nostres illes? ¿Per quines raons?

-- Naturalment. Per tres tipus de raons:

1) Per raons de benestar (són les més importants). L'autonomia permet una millor satisfacció de les demandes col·lectives de béns i de serveis públics, perquè fa possible adaptar millor la seva oferta a les demandes concretes de cada regió o nacionalitat. A més, l'autonomia ha de permetre en el nostre cas assumir despeses públiques per afrontar el problema del deterior que ha patit la nacionalitat balear al llarg de més de dos-cents anys de centralisme i quaranta anys de totalitarisme. Aquest objectiu, que és desitjable per si mateix, no és plantejable al marge de l'autonomia.

2) Per raons d'eficiència. L'autonomia, segons la literatura més moderna i millor contrastada empíricament, és el sistema que permet assolir objectius polítics amb menor cost en alguns casos (molts) ben concrets.

3) Per raons polítiques. L'autonomia és desitjable també perquè és el millor mitjà per a estimular i fomentar la participació pública en la gestió dels afers col·lectius. Està ben demostrat que el grau d'aquesta participació està en relació inversa a la distància existent entre els centres de producció i els de consum dels béns i serveis col·lectius.

-- ¿Creu que el nostre poble està preparat per entendre i dur endavant una autonomia com cal, amb totes les seves conseqüències?

-- L'acceptació sense reserves de l'autonomia presentarà alguns problemes a les Illes. Molta gent tem, ara per ara, a l'autonomia. En alguns casos, per por a la pròpia llibertat. En altres ocasions, per comoditat. Però sobre tot, per mor del lastre de més de dues centúries de desprestigi, sistemàtic i opressiu, de tota idea de descentralització.

Malgrat tot, el nostre poble pot entendre i arribarà a acceptar de bon grat l'autonomia, perquè és un poble exigent, ambiciós, senzill i llest. A més, l'esplet de professionals de gran talla que han donat les Illes durant els darrers lustres, evidencia que es compta amb recursos humans suficients per dur a termini un govern autònom adequat i brillant.

-- ¿Quins sectors en sortiran més beneficiats, a curt i a llarg plaç?

-- L'autonomia per si mateixa no beneficiarà més a uns que als altres. L'autonomia beneficiarà a tothom, perquè engrandeix els marges col·lectius de llibertats i aprofundeix l'abast de la democràcia. Serà després el govern concret d'aquesta autonomia qui podrà establir diferències entre beneficiaris. Però el que cap govern autònom no podrà mai evitar és el millorar notòriament el grau de receptivitat, d'atenció i de resposta que puguin obtenir totes les demandes i exigències populars.

-- ¿Quina és la seva opinió sobre el recent decret de pre-autonomia i la constitució del Consell General Interinsular?

-- Són el primer pas del camí cap a l'autonomia. Com tot inici, es presenta carregat d'ingògnites i d'esperances. Caldrà que el poble de les Illes sigui prou exigent, prou ambiciós i prou ferm per a no deixar-se enganar. Qui ho vulgui fer en sortirà ben escaldat.

DEFINICIÓ D'AUTONOMIA

"Facultat de governar-se per les seves pròpies lleis.

Situació de determinades entitats administratives que gaudeixen de certes possibilitats de lliure actuació dins una organització estatal unitària. Pròpiament, només pot ésser admesa com a manifestació d'una autonomia política. Si no hi ha autonomia política cal parlar, pròpiament, de descentralització de l'organització administrativa o de descentralització de competències.

Condicció jurídic-política d'aquelles entitats o organismes que, dins l'estructura constitucional d'un estat, tenen facultats per a donar-se lleis pròpies." (GRAN ENCICLOPEDIA CATALANA, t. 2, p. 748)

Acuerdos tomados en el Pleno de día 5 de julio, según datos facilitados por la Alcaldía:

P E R S O N A L :

- Modificación de la Clasificación profesional de determinados puestos de trabajo incluidos en el vigente cuadro laboral.
- Retribuciones básicas y complementarias personal del Ayuntamiento para el ejercicio 1978.

O B R A S :

- Se adjudicó definitivamente la subasta de Obras complementarias en el "Parking" de Peguera.
- Se acordó la recepción definitiva de varias obras municipales.
- Solicitud de prórroga plazo ejecución obras "Mejora evacuación aguas pluviales en varias calles de Peguera".
- Aprobación del proyecto Distribución tabiquería (primera fase) del Edificio "B" sito en la calle "Ca'n Vic", para consultorio médico.
- Aprobación del proyecto de obras adicionales de "cerramiento, sistema de seguridad contra robo, jardinería y reparación desperfectos en la Guardería Infantil de Magalluf".
- Instrucción expedientes de Contribuciones Especiales en obras "Reposición tramo alcantarillado y embaldosado calle Punta Nadala de Palma Nova".

S E C R E T A R I A :

- Solicitud de transmisión de varias licencias municipales Clase B: Auto-Turismo, mediante cesión "inter vivos" de titulares a conductores asalariados.
- Plan Especial Modificado de Ordenación de la costa y playas de Cala Viñas.

I N T E R V E N C I O N :

- Aprobación de los Pliegos de Condiciones que han de regir la contratación, por concierto directo, de los trabajos de "Confección padrones y recibos mecanizados de exacciones municipales y actualización fichero Banco de Datos municipal.

EL TURISME A CALVIA

ABANS DE LA GUERRA CIVIL

(1930 - 1936)

0. INTRODUCCIO

En un espai de temps relativament curt, les nostres illes han mutat del tot la seva fesomia econòmica, social i territorial, degut a un adveniment de tothom ben conegut: el turisme. Ha estat durant el segle XX, i concretament a partir dels inicis de la segona meitat de segle (1955-60), quan el fenomen que anomenam "Turisme de masses" ha transformat els vestigis d'una economia gairebé de subsistència pel model econòmic capitalista.

La rapidesa amb què s'hagueren de dur a terme aquestes transformacions, juntament amb la manca de planificació a tots nivells i els interessos econòmics de l'Estat centralista (divises), han fomentat una economia ben característica dels països colonitzats. Una economia que, assentada en el monocultiu del sector terciari (turisme), ens té el futur hipotecat, des del moment en què el seu caòtic creixement --i no desenvolupament-- ha anat segant la vida a l'agricultura i a la indústria.

Aquest esquema inicial és l'anàlisi més conegut i totalment acceptat per molts dels nostres especialistes en la matèria. No obstant, la realitat a la que fa referència creim que només és vàlida pels anys 60. Actualment dins el món del turisme, dins el món de la nostra economia, han entrat en conflicte uns nous interessos econòmics: els de les multinacionals (tour-operadors), que de cada vegada actuen amb més força per consolidar el desgavell econòmic de les illes i amb ell perpetuar a la vegada la dependència econòmica a què avui estan sotmeses.

En aquest sentit, són ben clarificadors els recents estudis de dos geògrafs mallorquins (1) que, sense deixar de banda tot el que ve nim dient, analitzen el fenomen turístic des d'uns caires menys localistes --i em referesc a l'Estat Espanyol--, per incloure el sector dominant de l'economia balear dins l'òrbita de les empreses multinacionals a nivells d'economia mundial.

L'explotació capitalista avui en dia no consisteix només en l'exportació de capitals, sinó sobretot en la relació "d'intercanvi desigual" que s'estableix entre uns "països rics" i uns altres "pobres" o d'economia dominada. Aquest intercanvi és desigual, en el cas concret de Mallorca, perquè incorpora un treball humà de distint valor, originat per la diferència de salaris entre els treballadors d'un país ric (p.e. Alemanya) i d'un altre d'economia dominada (p.e. Balears).

Així i tot aquest procés ha tornat sofrir un canvi. Els aconteixements polítics d'aquests dos darrers anys han provocat la conscienciació dels treballadors, que han vist mínimament satisfetes les seves reivindicacions laborals. L'increment quantitatiu dels salaris ha estat considerable, encara que no segueixi el mateix ritme que el ni-

(1) Em referesc a les ponències dels professors Bartomeu Barceló Pons i Climent Picornell Bauçà presentades al "I Colloque du Centre Universitaire de la Romania". Bastià (Còrcega), Juillet 1978. Les ponències fan referència als problemes d'insularitat i dependència econòmica de les nostres illes.

vell de preus, col·locant el petit i mitjà empresari en una situació difícil. Hem vist com la majoria d'empreses familiars han hagut de tancar les portes per no poder mantenir els gastos de personal. Això va totalment lligat a la dependència absoluta de l'empresari envers dels tour-operadors, única font de demanda de què disposa, veient-se sotmès a acceptar els preus i condicions que aquests li dicten, si és que vol tenir uns ingressos mínims assegurats. Per altra banda, els tour-operadors tenen una oferta de clients a col·locar sempre segura. No oblidem la importància que ha assolit l'oci a les societats capitalistes desenvolupades, a les quals una de les maneres per cobrir el temps d'oci del treballador és el conegut viatge de vacances a Mallorca. Un viatge de quinze dies que --per desgràcia nostra-- li resultarà més barat al turista que quedar-se al seu país d'origen.

Deixant de banda la situació actual del turisme --això no significa que l'oblidem--, el present article vol analitzar els precedents turístics d'un municipi com Calvià, que ha aconseguit esser l'exemple de creixement terciari més important arreu de l'Estat Espanyol.

Un estudi com el que tot d'una iniciarem té una funció bàsica en demés de la de cobrir un buit existent: adonar-se'n dels errors primerencs i avui irreversibles perquè en un futur pròxim la nostra illa deixi d'estar sotmesa a aquest desgavell econòmic que ens augura un futur no massa esperançador.

1. L'ORIGEN DEL TURISME A MALLORCA

Abans de fer referència als inicis del turisme a Calvià, hem cregut necessari donar una visió lo més clarificadora possible de com i sota quines circumstàncies es va originar el turisme a Mallorca. Una bona part d'aquest capítol anirà referit a Ciutat, perquè va esser la que en una primera instància centralitzà amb el seu port els primers viatgers. Calvià per tant, com molts d'altres municipis turístics de l'illa, anirà a remolc del creixement terciari de Ciutat. El paisatge, les excursions turístiques per l'illa, les vies i els mitjans de comunicació per realitzar aquestes excursions, així com la comparació de la infraestructura hotelera, nombre de places, etc., seran algunes de les variables a què ens haurem de referir per entreveure les raons que possibilitaren un creixement primerenc del terme de Calvià.

1.1. Els antecedents

Alguns autors han situat els antecedents del turisme mallorquí al segle XIX. La veritat és que durant aquest segle Mallorca fou visitada per alguns personatges que compliren una funció de promoció de l'illa degut a la seva influència social. La llista és molt extensa i caldria distingir distints grups de personatges, segons els motius que a cada un d'ells els va dur a visitar l'illa.

El grup evidentment majoritari és el dels artistes com George Sand, Chopin, Laurens, Gustavo Doré, Wood, etc. Els motius del seu desplaçament en general són moguts més per la curiositat i l'aventura que no per altres raons. Serà gràcies a aquests visitants il·lustres que el nom de Mallorca començà a esser conegut. D'això que deim en són testimonis les publicacions de George Sand, Laurens o les de CH. W. Wood a les darreries del segle XIX.

Un segon grup, semblant per les motivacions a aquest primer però en personatges molt més reduït, és el d'aquells viatgers que acaben

fixant la seva residència a l'illa per espais llargs de temps. Aquest és el cas potser extraordinari de l'Arxiduc Lluís Salvador. La seva obra en conjunt és un dels estudis erudits més important per a conèixer la nostra història més recent. En concret el seu "Die Balçaren", a jutjar pel nombre d'edicions, va tenir una influència decisiva a l'estranger.

Finalment cal esmentar el grup de personalitats polítiques i religioses que en el seu exili a Mallorca, com és el cas de Jovellanos, no tengueren massa transcendència a l'estranger. Molts d'aquests exiliats es dedicarien a imprimir fullets il·lustratius de les seves idees, que tan sols transcendiren dins els ambients més o menys cults de la Península.

Ara bé, malgrat que aquests personatges influïren prou en donar a conèixer Mallorca, la gran majoria dels seus escrits no tenien pròpiament aquesta intenció. Va ésser a finals del segle XIX, cap al 1890, quan un dels mallorquins més clarividents de la nostra història, Miquel dels Sants Oliver, inicià tota una sèrie d'articles sobre turisme al diari "L'Almudaina". Aquest primer intent d'organitzar el turisme va ésser al mateix temps recolzat per Bartomeu Amengual amb la seva famosa obra "La Industria de los forasteros".

1.2. Les temptatives turístiques d'inicis de segle (1900-1920)

Cap a 1900, alguns mallorquins identificats amb les idees de Miquel dels Sants Oliver se n'adonaren dels beneficis que podria suposar per Mallorca la seva explotació turística. A Mulet, en un article molt interessant sobre el tema (2), afirma que el vertader turisme comença en aquests moments, quan l'avanç dels mitjans de comunicació i els de la publicitat permeten els llargs desplaçaments. Lo cert és que els inicis turístics a Mallorca són gairebé desconeguts, ja que són ben pocs els investigadors que han tractat el tema. En primer lloc caldria potser posar-nos d'acord en el que entenem per turisme. Si aquest terme suposa una entrada més o menys massiva de gent que arriba en pla d'oci i té una estada relativament perllongada a l'illa, disposant d'una infraestructura turística i unes vies i mitjans de comunicació organitzats, haurem de convenir que el turisme a Mallorca no comença amb el segle.

El que sí és cert és que la idea d'explotar aquest tipus d'indústria comença a ésser una idea molt madura en certs ambients de Ciutat. La prova està en que l'any 1905 neix el Foment del Turisme i dos anys després és inaugurat el "Grand Hotel". Aquestes són les dues realitats més objectives d'aquests anys, que veuran les portes obertes als seus desitjos cap al 1910, quan s'estableix la "Ley de Comunicaciones Marítimas". La primera guerra mundial tammateix no deixaria prosperar els bons desitjos del Foment.

Així i tot, la consolidació de tots aquests esforços no es farà esperar, una vegada que l'aigua torni al seu cau. A partir de l'any 1920, com seguidament veurem, Mallorca inaugurarà un període que ja pot ésser considerat com a turístic.

1.3. L'afluència turística de 1920 - 1936

Les campanyes de promoció turística realitzades pel Foment del

(2) Mulet Gomila, Antoni: "Importancia del Turismo en Mallorca". Boletín de la Cámara Oficial de Comercio, Industria y Navegación de Palma de Mallorca. Números 563, 564 y 565. Palma, 1945.

Turisme des de 1905 tenen el seu fruit una vegada acabada la guerra de 1914. Es a partir de 1920 fins a 1936 que s'inicia una considerable afluència de turistes. Segons un estudi del professor Bartomeu Barceló, en aquest període podem distingir dues èpoques: la primera de formació, que dura fins a l'any 1930, i la segona de consolidació, des d'aquest any fins al 1936. L'afluència turística en el període de consolidació presenta tres modalitats:

1. Un turisme residencial amb estància perllongada superior als 100 dies, que malgrat que s'hostatjava en part a establiments hotelers, en la seva majoria vivia a cases particulars que eren llogades.
2. Un turisme residencial amb estades curtes i que produeix estades a establiments hotelers.
3. Un turisme en trànsit produït pels viatgers dels vaixells que fondetgen al Port en "Crucero" turístic. (3)

Les xifres relatives a l'evolució de l'afluència turística ens són donades també per B. Barceló en una taula prou clarificadora:

T A U L A 1			
EVOLUCIÓ DE L'AFLUÈNCIA TURÍSTICA A MALLORCA, 1930 - 36			
<i>anys</i>	<i>turistes residents</i>	<i>turistes en trànsit</i>	<i>vaixells turístics</i>
1930	20.168	15.991	83
1931	21.000	20.000	70
1932	34.489	26.861	104
1933	29.738	39.396	206
1934	37.820	50.363	234
1935	40.045	50.363	209
1936 (*)	--	32.871	211
(*) "Sólo de Enero a 25 - VII"			

Font: Memòries de la Cambra de Comerç (4)

El ritme de creixement, com haurem pogut comprovar segons aquesta taula, és molt ràpid. L'any 1935 l'afluència de turistes havia duplicat pràcticament la de 1930.

Les comunicacions especialment marítimes estaven en consonància amb aquestes entrades tan grosses de visitants. Apart de les escales que regularment feien companyies com la "Deutsche Afrika Linies" (Woermann-Linie), "Navigatione Libera Triestina", "American Export Lines" i moltes altres, no podem deixar d'esmentar les visites dels vaixells que feien rutes turístiques per la Mediterrània.

(3) Barceló Pons, Bartomeu: "El Turismo en Mallorca en la época de 1925-1936". Boletín de la Cámara oficial de Comercio, Industria y Navegación de Palma de Mallorca. Números 651-652. Palma 1966. pp. 50-51.

(4) Cf. op. cit. nota 3, p. 51.

Quan els moviments marítims aconseguiren la cota màxima (1933 - 34) el nostre port arriba a estar a l'altura dels de Marsella, Gènova, Alger i Nàpols.

Respecte a les comunicacions marítimes amb la Península, la "Compañía Transmediterránea" (que havia integrat "La Isleña Marítima") va estructurar l'any 1930 els seus serveis de la següent manera:

Palma - Barcelona (diari menys diumenges)
 Palma - València (diumenges)
 Palma - Eivissa - València (divendres)
 Palma - Eivissa - Alacant (dijous)
 Palma - Tarragona (dimarts)
 Maó - Alcúdia - Barcelona (diumenges).

1.4. La infraestructura i els centres turístics

Com ja hem mencionat, Ciutat va esser amb un gran avantatge el principal centre turístic de Mallorca. En aquests moments concentrava més de la mitat de la capacitat d'allotjament de tota l'illa. Els hotels més significatius eren el "Grand Hotel" (109 habitacions); "Hotel Victoria" (53 habitacions), inaugurat l'any 1910 i reformat el 1928; "Hotel Mediterráneo" (97 habitacions), inaugurat l'any 1923; "Hotel Alfonso" (45 habitacions); "Hotel Royal" (50 habitacions); "Hotel Calamayor" (31 habitacions); "Hotel Alhambra" (100 habitacions); "Hotel Solarium" (21 habitacions); endemés d'altres 32 hotels capaços per 1.350 persones i 46 pensions amb capacitat per 700.

A part de Ciutat, a tota Mallorca comencen a sorgir nuclis turístics d'importància. L'Hotel Formentor, per exemple, inaugurat l'any 1926, n'és una mostra. Els centres turístics més importants de l'illa es situen espacialment en el Port de Pollença, Port d'Alcúdia, Sóller i el seu Port, Calvià (tota la costa fins a Andratx), Valldemossa, Deià i Cala Ratjada.

Nuclis turístics que es veren afavorits mitjançant l'organització del turisme. Les noves agències de viatges d'aquell temps ("Wagons Lits Cook", "Viajes Marsans", "Compañía Española de Turismo", "Viajes Baleares" i d'altres), en col.laboració amb el Foment del Turisme, entre els serveis que realitzaven un d'ells feia referència a les excursions per l'interior de l'illa. S'empraren autocars i ferrocarril per als desplaçaments. Entre els itineraris més comuns hi havia el de Pollença - Port - Formentor o el de Valldemossa - Miramar - Deià - Port de Sóller - Palma. Cada excursió costava onze pessetes.

2. ELS FONAMENTS DEL TURISME A CALVIÀ

A l'anàlisi que acabam de realitzar, hem vist com Ciutat concentrava més de la mitat d'establiments hotelers existents a l'illa. Aquesta concentració-centralització ens ha duit a polaritzar l'atenció sobre Ciutat, deixant potser massa al marge del fenomen que estudiem els municipis de Mallorca que en aquells moments acollien els primers visitants. Aquest fet, més que respondre a un descuit per part nostra, té la seva lògica en la situació de pobresa a què sempre havia estat sotmès el camp. Ciutat monopolitzà i seguia monopolitzant gairebé totes les funcions.

En aquest capítol, no obstant, observarem la realitat del fenomen turístic des d'un altre àmbit: el de la Part Forana, i en aquest

cas concret el del municipi de Calvià, que, com molts d'altres municipis de Mallorca, s'enganyarien amb semblants circumstàncies al carro del turisme.

2.1. La situació econòmica i social a finals del segle XIX

Al darrer terç del segle XIX la situació econòmica i social de Calvià no era massa alentadora. Els padrons municipals d'aquells anys ens confirmen el que ja suposàvem: l'endarreriment a tots nivells a què estava sotmès el terme. Un endarreriment que des de la segona mitat del segle XV, i sobretot durant el segle XVII, havien tengut interès en perpetuar certs propietaris absentistes juntament amb alguns elements de la classe dominant ciutadana.

Tot i essent l'agricultura la base econòmica del municipi, les terres estaven en mans d'uns pocs propietaris. Aquest mal repartiment de la terra donà lloc a una estructura social ben característica de Mallorca. D'una banda hi havia el reduït grup de propietaris, que normalment vivien a Ciutat, i d'altra banda un tant per cent elevadíssim de jornalers, la majoria dels habitants del municipi, que eren els qui treballaven el camp. Aquests jornalers, desposseïts de les eines de treball, vivien exclusivament dels jornals que cobraven si eren contractats. En anys de males collites la contractació de jornalers es reduïa notablement i no era gens estrany veure'ls morir de fam pels carrers del poble. La fam a vegades s'unia a pesta, i la població d'un municipi com Calvià en alguns moments es va veure considerablement minvada.

Els terratinents, a la vegada que dominaven el poder polític als ajuntaments, eren els seus acreedors censalistes. Acreedors que veien augmentar els seus ingressos amb les comuns deficiències blateres. Eren pocs els anys en què la Universitat de Calvià no quedàs endeutada amb aquests acreedors per manca d'aliments (blat, civada, ordi, etc.).

Es per aquests motius, interessos dels benestants, que la situació econòmica i social no va poder evolucionar en un espai de més de quatre segles.

Una prova més de que la situació econòmica no va variar durant el segle XIX, la trobam en un informe tècnic de la "Junta municipal del censo de la villa de Calvià" que l'any 1888 s'exclamava de la següent manera:

"... En cuanto al resultado del nuevo censo debo manifestar a V. E. que este no ha regociicado à la Junta puesto que los deseos de esta hubieran sido de presentar en él un aumento de poblacion mayor que la que presentaron en el censo de 1877. Pero las circunstancias porque atraviesa este término municipal impide el acrecentamiento de sus moradores; y no es porque haya habido contagios ni calamidades de ninguna especie, sino porque la vida cuesta muy cara à consecuencia de la mala comunicacion con la capital y con los pueblos comarcanos; y en su virtud la mayor parte de jóvenes emigran al Continente americano ó en la Argelia dejando para siempre a su amada patria. Asi nos lo demuestra la experiencia; pues muchos de los que figuraban como vecinos en el mencionado censo del 77 ahora han tenido que darse de baja por completo, puesto que se sabe que ya son casados, ó han tomado carta de vecindad en aquellas lejanas tierras. Y lo que da más pena Exmo Sor. es que muchos de los que ahora tambien figuran como vecinos ausentes se teme que abandonen para siempre el regreso a sus ogares..." (5)

La situació que aquí es descriu és un *feel reflexe* de la problemàtica que assenyalàvem abans: la dependència respecte a Ciutat i la pobresa a què està sotmès el camp. La gent jove de Calvià emigraria cap a Argèlia o al continent americà mancada de recursos per poder subsistir al seu lloc d'origen (6).

2.2. Els inicis del nou segle

Cap a 1900 Calvià no ha variat en res la seva situació anterior. La població en general segueix decreixent degut a l'emigració, que sembla esser constant. Les xifres que tenim almenys així ho indiquen:

TAULA 2 EVOLUCIÓ DE LA POBLACIÓ A CALVIÀ. XIFRES ABSOLUTES.								
anys	1877	1887	1897	1900	1910	1920	1930	1940
habitants	2.711	2.603	2.586	2.567	2.688	2.570	2.617	2.804

Font: Cf. nota (7).

A principis de segle D. Josep Vicens Rubí, mestre d'escola de Calvià, torna insistir en les pèrdues de població:

"... la mayor parte de jóvenes deseosos de hacer fortuna y otros de tomar otra profesión que no sea la de bracero ó de jornalero agrícola marchan al continente americano ú otros puntos de la Argelia ó de alguna República y encontrando allí mejores medios de vivir se establecen de continuo y muchos para no volver jamás a su patrio suelo. De aquí resulta que tenemos colonias compuestas de familias enteras en la república de Guatemala, en Buenos Aires y en Argel viniendo á constituir en cierto modo la base de la emigracion constante..." (8)

Malgrat que les emigracions a l'estranger suposassin la pèrdua més important de població, no podem deixar de banda els forts moviments migratoris a l'interior de l'illa. Calvià en un any (1900) va perdre 11 guàrdia-civils (per nou destí), una família que s'establí a Argèlia, tres famílies que s'estableixen a Ciutat, dues a Puigpunyent i una a Selva (9). Ciutat, a mesura que avançarà el segle, per les

(Document: "Informe de la Junta municipal del Censo de la villa de Calviá al Presidente de la Junta Provincial del censo de población de las Baleares". Any 1888). Sèrie 4, prestatge G, taula 3.

(6) Un bon llibre on hi podeu trobar referències a nivells generals sobre aquestes emigracions és el de:

Nadal Oller, Jordi: "La Población Española" (siglos XVI a XX) Ed. Ariel. Barcelona (1973)³, sobretot pp. 142-197.

(7) Les xifres de població dels anys 1877, 1887, 1897 són d'elaboració personal i les hem trobat citades després a: Arxiu Municipal de Calvià (A.M.C.). Memòria del cens corresponent a l'any 1900, redactada per D. Josep Vicens Rubí, mestre d'escola.

La resta d'anys pertanyen a: Barceló Pons, Bartomeu: "Demografía de las Baleares" 1900-1970. Consejo Económico Social Sindical de Baleares. Palma de Mallorca, 1975.

(8) Cf. Doc. cit. nota 7 (memòria del cens de 1900).

(9) Cf. Doc. cit. notes 7 i 8.

raons assenyalades en el primer capítol, tindrà un fort atractiu de cara a la gent del camp que vol millorar els seus nivells de vida.

El municipi de Calvià fins a l'any 1920 no va conèixer més que dos nuclis urbans ben definits: Calvià i Capdellà. La perifèria costera, com Peguera, Santa Ponça, Palma Nova, etc., constituïen cada una d'elles possessions més o manco extenses, com la de Santa Ponça, però mai no experimentaren un creixement als voltants, com perquè poguem parlar de centres rurals més o menys urbanitzats.

Les primeres senyals de vida que experimentaren els actuals nuclis turístics de Calvià, en el sentit de que hi comencem a localitzar una població nova que no té cap funció estrictament agrària, daten dels anys 20 del nostre segle. Aquest fet, no essent gens gratuït, sembla respondre a unes circumstàncies en última instància personals i molt generalitzades entre les primeres famílies que fixaren la seva residència a la perifèria del municipi. Una d'aquestes circumstàncies, que veurem reiterar-se, és la de que normalment el cap de família havia aconseguit fer-se amb algun capital al continent americà. De tornada a Mallorca l'inverteix en un petit negoci que no requereix tants d'esforços com el de treballar la terra, i de passada en pot treure millors beneficis.

Aquest podria esser l'exemple de l'amo'n Sebastià Torrens, que l'any 1920 va aixecar a Peguera un cafè o taverna pels carreters ("Ca'n Tianet") amb els dòlars duits de Cuba. Com aquest cas podríem citar el de l'amo'n Guillem Gayà, també a Peguera, el qual, supervivent de les campanyes de Cuba i Filipines (1896), havia fet la seva fortuna emigrant a l'Argentina (1905-1915).

L'antiga teulera de Peguera, aixecada entre els anys 1919-20, és un altre cas d'aquest tipus d'actuació (10).

El procés d'expansió d'aquests nuclis s'iniciaria, segons el nostre entendre, amb alguns casos més d'aquesta índole. Casos que a simple vista poden semblar desconexos del que en un futur serà la perifèria, però que sens lloc a dubtes ja alenaven l'atmosfera del temps que els havia tocat viure.

2.3. Els primers centres turístics i els equipaments

Els que serien els més importants centres turístics de Calvià, entre els anys 1928-30 s'anaren diferenciant notablement d'altres possessions del terme. Amb la creació dels primers hotels i xalets comencen a adquirir prestigi: Peguera (amb Cala Fornells), Portals Nous, Santa Ponça, Palma Nova, Sa Porrassa i Ca's Català.

Els tres primers eren els de més possibilitats degut a que, a més d'un cert prestigi entre els nostres excursionistes, concentraran les primeres edificacions. Del primer hotel de Calvià que tenim referència, apart de l'hotel "Ca's Català" (després "Maricel") relativament a prop de Ciutat, és de l'hotel "Playas" de Peguera. Aquest hotel va començar a ésser construït en el 1928 i obrí les seves portes definitivament el 1930. Popularment fou conegut amb el nom de "s'hotel de Ca's Ferrer" per la ferreria que el seu propietari tenia a Capdellà, l'amo'n Miquel Pons i Ferrà (àlies "Es Ferrer d'es Moro") (11).

(10) Aquestes dades i algunes més que citarem són fruit dels interessants articles d'Adolf Colomar Schopke a la revista VORA MAR de Peguera. Cf. A. C. S.: "Peguera ayer y hoy". VORA MAR, Peguera, anys 1973, 1974, 1975, 1976, 1977 i 1978.

(11) Cf. Colomar Schopke, A.: Op. cit. nota 10, especialment: "Peguera ayer y hoy. Família Pons - Enseñat". VORA MAR, febrer 1975, pp. 2-3.

L'any 1932 es va iniciar la construcció d'un nou hotel --el segon del que en tenim notícia-- que en el 1934 obriria les portes al públic. Es tractava de l'hotel "Malgrat", una vegada més ubicat a Peguera. El seu propietari, l'amo Antoni Mulet i Gomila, l'aconseguí mantenir obert durant tot el temps de la Guerra Civil.

A uns nivells distints cal esmentar a Peguera la labor, durant aquests anys, d'un prestigiós polític mallorquí, la figura del qual encara està per estudiar: es tracta de Guillem Roca Waring. A ell s'han d'atribuir les primeres parcel·lacions, a manera d'urbanització ("S'Atalaya").

Respecte als altres indrets de Calvià tan sols destaca la creació, l'any 1935, de la urbanització "Palma Nova", que tot i essent un dels projectes més ambiciosos d'aquells temps, juntament amb els de "Ca'n Picafort", "Bellavista" (S'Arenal) i la "Ciudad Jardín" (Coll d'En Rabassa) varen tenir un èxit molt efímer, degut a través d'uns nous decrets sobre estada d'estrangers i edificacions a zones costeres. La Guerra Civil acabaria d'obstaculitzar per alguns anys més el seu desenvolupament. A Sa Porrassa i Portals Nous les noves edificacions tendran un caire molt més casolà, com a llocs a prop de Ciutat aprofitables en les excursions dels diumenges.

Si comparam l'evolució d'establiments hotelers de Calvià amb altres centres turístics de Mallorca ens donarem compte de quin va ser el seu creixement:

<p>TAULA 3</p> <p>EVOLUCIÓ DELS ESTABLIMENTS D'HOSITALATGE EN ELS CENTRES TURÍSTICS DE MALLORCA</p>							
ANYS	MALLORCA (manco Ciutat)	POLLENÇA	ALCÚDIA	SOLLER	ANDRATX	VALLDE- MOSSA	CALVIA
1930	43	6	3	4	5	3	2
1931	44	5	3	4	5	3	2
1932	53	5	2	5	6	4	2
1933	55	6	4	6	7	4	2
1934	54	10	5	6	6	4	3
1935	64	9	6	6	4	3	3
1936	62	9	6	6	8	2	3

Font: Cf. nota (12).

Com hem pogut comprovar a l'anterior taula, l'evolució de Calvià respecte a altres nuclis turístics de Mallorca és molt moderada. Serà amb el "boom" turístic dels anys 1955-60 quan les dades que acabam de veure canviaran totalment, passant Calvià a ésser el primer nucli turístic de l'illa. L'any 1955, per exemple, els establiments al terme

(12) Per a les dades d'aquesta taula cf. Op. cit. nota 3, p. 54. Per propi risc hi afegim les dades referents a Calvià d'una manera provisional, ja que no sabem si aquestes foren incloses dins l'apartat corresponent a Andratx.

eren els següents:

Tenien un establiment per cap: Illetes, Bendinat, Portals Nous, Palma Nova i Cala Fornells. Peguera ja constituïa un dels llocs turístics més privilegiats de l'illa, amb vuit establiments. Calvià, amb un total de tretze establiments, superava en molt a Sóller i el seu Port (10 establiments), Port de Pollença (8 establiments), Cala Ratjada (5 establiments) (13).

Les tarifes de preus en els primers hotels de Mallorca no oscil·laren massa uns dels altres. A Peguera, "s'hotel de Ca's Ferrer" l'any 1930 cobrava per una pensió completa 6 pessetes. L'any 1934 va augmentar a 8 pessetes, i entre 1935 i 1936 feia pagar 10 pessetes. Els preus anirien augmentant a poc a poc fins a l'any 1955, en què una pensió completa a un hotel de luxe (habitació amb bany, etc.) costava unes 190 pessetes diàries.

Els salaris dels treballadors en hoteleria eren manco estables, en una època en què els jornals del peonatge oscil·laven entre 5 i 12 pessetes diàries. Entre 1932-34 un bon cambrer guanyava entre 50 i 60 pessetes mensuals. Els cuiners podien oscil·lar entre les 80 i les 100 pessetes. Els desnivells entre aquests jornals i els del peonatge eren deguts probablement a les condicions del contracte. El personal dels hotels anava mantengut, cosa que no passava amb els peons. D'altra banda, la improvisació d'aquest personal feia inexistent l'especialització de l'ofici.

2.4. L'afluència turística (1930 - 1936)

A la vista de les dades obtengudes podem afirmar que el vertader turisme a Calvià, com a un fenomen innovador, no s'inicia fins l'any 1930. Es a partir d'un creixement terciari important de Ciutat quan les platges del municipi comencen a rebre els novells visitants. Visitants que a Calvià foren dels tres tipus que assenyalàvem a la taula nº 1, però que per ordre d'importància caldria tan sols mentar els turistes residents i els turistes en trànsit. Aquest ordre és totalment lògic des del moment en que els viatgers desembarcats dels vaixells turístics ("cruceros") tenien un temps tan reduït d'estància que a vegades tan sols els permetia visitar Ciutat. Els turistes en trànsit foren importants a Calvià en els nivells en que ho varen permetre les places turístiques existents a Peguera i Portals Nous (xalets llogats). Així com la promoció del terme que d'anys enrera feien el Foment del Turisme i algunes agències de viatges organitzant la famosa excursió de Palma - Andratx. Eixides que serien aprofitades l'any 1934-35 per llocs com Palma Nova, per localitzar-hi els primers "restaurants".

Una vegada coneguda aquesta situació haurem de convenir en que el reduït equipament de Calvià respecte d'altres indrets com Pollença o el Port de Sóller no va afavorir massa els viatgers en trànsit. Aquesta mateixa raó és la que ens permet no poder afirmar lo mateix dels "turistes residents".

Els viatgers que en aquells anys arribaren a Mallorca amb la intenció de fer-s'hi un xalet i residir-hi indefinidament o per llargues temporades, escolliren els llocs més tranquils i salvatges de l'illa. Peguera, Sa Porrassa i Portals Nous tenien les qualitats requerides. D'altra banda, malgrat que els camins que les unia a Ciutat tenguessin molt que desitjar, la distància sempre era més curta que les de la resta de nuclis turístics de l'illa amb Ciutat.

(13) Font Martorell, G., i Muntaner Bujosa, J.: "Manual del Turismo en Mallorca". Sociedad Fomento del Turismo. Palma de Mallorca 1955, pp. 227-235.

NATACHA RAMBOVA DE URZAIZ

Tot i essent Calvià un dels llocs de Mallorca preferits per aquests "turistes residents", i basant-nos en les estadístiques aconseguides a l'arxiu de l'Ajuntament, podem afirmar que entre 1930 - 36 s'establiren en el municipi un total de 22 estrangers (vegeu, al final, les taules 4 i 5). Estaven distribuïts de la següent manera: 9 residents a Peguera; 1 a Cala Fornells; 1 a Son Vic Nou; 3 a Sa Porrassa; 4 a Portals Nous; 4 a Ca's Català.

En general es tracta de persones importants en el món de l'art o els negocis. Es potser una segona tongada, ara més diversa, dels primers viatgers del segle XIX. Un bon exemple pot esser el de l'actriu nordamericana Natacha Rambova de Urzáiz (vegeu la fotografia d'època) (14), la qual va residir a Cala Fornells ("Ca Na Tacha", avui xalet "Marqués del Mérito") algunes temporades, durant un bon grapat d'anys. Natacha Rambova ha estat mundialment famosa, no tan sols com una bona actriu del cinema mut sinó perquè va esser una de les dones del genial actor Rodolfo Valentino.

Deixant de banda aquest tipus d'anècdotes tan suggestives, i pel que afecta a aquest treball també interessants, la resta d'estrangers residents són persones no massa majors (nascuts entre 1870 i 1900) que arriben a Mallorca a la recerca d'una mica de pau i tranquil·litat.

La seva situació econòmica, analitzades les professions (Banca, Bossa de Londres, Actor, etc.), els permet aixecar un xalet i viure tranquil·lament d'uns ingressos que a Mallorca --comparant els nivells de vida amb el Continent-- suposen una petita riquesa. Aquests capitals a voltes no seran invertits tan sols en unes quarterades de terres i l'edificació d'una luxosa vivenda, sinó en una extensió més ampla de terra, com per exemple en el cas de la irlandesa Seymour Burt, nascuda el 1889, que va adquirir la possessió de Sa Porrassa. A Peguera --no obstant esser aquest un cas especial-- ja havia passat una cosa semblant amb la possessió de Peguera, duita pel famós enginyer Enrique Waring allà per l'any 1860.

Un altre cas que no s'ajusta amb els del conjunt fou el d'Emilio Furts Conty (vegeu taula nº 4), que era propietari de la possessió de Son Vic Nou, entre Peguera i Capdellà. En aquest cas el paisatge camperol havia substituït també la residència vora el mar.

La nacionalitat dels residents, com podem comprovar, era majoritàriament britànica i alemanya. Les relacions socials a un mateix nucli entre aquests estrangers no podien esser millors, especialment quan es tractava de persones d'una mateixa nacionalitat. Les relacions amb la població autòctona la trobam reflexada a la documentació, quan alguns mallorquins avalaren amb el seu nom els expedients personals (bona conducta, etc.) de cada resident estranger.

El total que hem donat per a Calvià: 22 turistes residents, no coincideix gens amb els totals de residents que dona A. Mulet en el seu article per al conjunt de l'illa. En el període que va del primer d'agost de 1935 al 31 de juliol de 1936 entraren en el Port de Ciutat 360 vaixells. De 61.800 passatgers, n'hi hagué 5.800 de desembarcats, 5.600 embarcats i 58.000 en trànsit. A aquests 5.800 desembarcats l'autor n'hi afegeix 13.200 provinents dels 53.000 passatgers dels

(14) Aquesta fotografia i les posteriors són dels anys en què aquests personatges residien a Calvià (1933-34). Es troben a l'Arxiu Municipal de Calvià (A.M.C.), Carpeta-Registre d'estrangers (1933-34). La fotografia de l'actriu ha estat ampliada.

vapors de la "Transmediterrànea" (Barcelona, València, Tarragona, Alacant i Maó). El total de passatgers desembarcats seria de 19.000 (15).

Aquest total referit al conjunt de Mallorca l'hem de considerar molt augmentat a la vista del total de Calvià. Tampoc no concorda amb el nombre de places hoteleres disponibles aleshores.

Per afrontar aquestes divergències i com a possible hipòtesi, pensam que els 13.200 passatgers de la "Transmediterrànea" que són considerats turistes podrien quedar reduïts a una tercera part. Un percentatge elevat d'aquesta xifra correspondria a l'entrada d'un contingent gros de mallorquins que tornen del continent americà. Aquesta hipòtesi és ben defensable a partir dels padrons d'aquests anys, on hi hem trobat algunes famílies en les quals la dona i els infants, o alguns d'ells, són naturals de Cuba, Argentina, etc. (16).

La Guerra Civil tammateix truncaria tots aquests esforços, i molts d'hotels hagueren de tancar les portes. A aquest panorama s'hi afegí el conflicte bèl·lic mundial de l'any 1940, que perllonga l'absentisme en el sector terciari.

L'empremta definitiva que va transformar radicalment la nostra economia es donaria a partir dels anys 50, una època massa tardana per evitar el caòtic creixement turístic del qual ara en començam a tocar les conseqüències.

Sa Porrassa a finals del segle passat, segons un dibuix publicat a "Die Balearen" (1897) per l'Arxiduc Lluís Salvador.

Pere Catorze

(15) Cf. op. cit. nota 2, pp. 55 ss.

(16) Les prospeccions al respecte les hem realitzades a l'Arxiu Municipal de Calvià. Padrons i suplementos de 1917, 1919, 1924, 1932, 1933, 1936 i 1937.

Sobre aquest aspecte tenim projectat un futur treball que inclourà les emigracions decimonòniques a Argèlia i al Continent Americà.

Alfred Wiering

Ida de Wiering

Euslyn W. P. Uniacke

Frances Elisabeth Daly

Bernard Henry Weguelin

Amelia Sophia

Mona Harlitt Crockwell

Erik Springborg

Maria Elisa Springborg

Erich
Paul
Körnig

Gertrud
Margarete
Körnig

T A U L A 4

DADES PERSONALS DELS TURISTES RESIDENTS A PEGUERA, ANYS 1933 - 34 (*)

Nom i llinatges	Data de naixement	Nacionalitat	Professió	Estat	Anys resid. a l'illa	Objecte del viatge	Domicili actual
Alfred Wiering	7-2-1880	Alemanya	---	C	---	Turisme	Platges Peguera
Ida de Wiering	19-1-1880	Alemanya	---	C	---	Turisme	Platges Peguera
Euslyn W. P. Uniacke	1873	Britànica	Oficial retirat	F	4	Turisme	Hotel "Playas" peguera
Frances E. Daly	15-5-1904	Irlandesa	Criada	F	5	---	"Las Peñas" Peguera
Bernard H. Weguelin	1861	Britànica	Bossa de Londres	C	4	Turisme	"Las Peñas" Peguera
O. I. Weguelin	30-1-1885	Britànica	---	C	---	Turisme	"Las Peñas" Peguera
T. N. Weguelin	6-2-1885	Britànica	Actor	C	---	Turisme	"Las Peñas" Peguera
Marianne Tillach	15-5-1900	Alemanya	---	C	---	Convalescència	Platges Peguera
Ventet H. Rimboll	9-8-1872	EE.UU.	---	F	(1936)	Turisme	Caserío Peguera
Natacha Rambova de Urzáiz	1897	EE.UU.	Actriu	C	2	---	(Cala Fornells)
Emilio Furts Conty	7-7-1872	Francesa	(Banca?)	C	(1937)	---	Possessió de Son Vic Nou

(*) Font: Elaboració personal. Arxiu Municipal de Calvià (A.M.C.). Registre d'estrangers (1933-34).

En aquesta taula per raons d'espai hi hem inclòs els residents a Cala Fornells i Son Vic Nou.

Les dades referents a Ventet H. Rimboll i Emilio Furts Conty han estat tretes de: A.M.C. Pa-drons de 1936 i 1937 respectivament. El primer canviaria de residència l'any 1939, així que visqué els tres anys de la guerra civil a Peguera.

T A U L A 5

DADES PERSONALS DELS TURISTES RESIDENTS A
SA PORRASSA, PORTALS NOUS I CA'S CATALÀ. ANYS 1933 - 34 (*)

Nom i llinatges	Data de naixement	Nacionalitat	Professió	Estat	Anys resid. a l'illa	Objecte del viatge	Domicili actual
Amelia Sophia	---	Britànica	---		---	Turisme	Sa Porrassa
M. Harlitt Crockwell	---	Britànica	---		---	Turisme	Sa Porrassa
Seymour Burt	1889	Irlandesa	Propietària	V	1	---	Sa Porrassa
Eric Springborg	18-10-1902	Danesa	Propietari	C	---	Turisme	C/ Vaquer Portals Nous
Ma E. Springborg	13-2-1902	Danesa	---	C	2	Turisme	C/ Vaquer Portals Nous
Erich Paul KÖrnig	13-8-1907	Alemanya	---	C	1	Turisme	C/ Vaquer Portals Nous
Gertrud M. KÖrnig	20-11-1905	Alemanya	---	C	1	Turisme	C/ Vaquer Portals Nous
Anita Sarrant	26-7-1878	Francesa	---	C	---	Turisme	Ca's Català
Maurice Sarrant	22-9-1869	Francesa	Director(?)	C	---	Turisme	Ca's Català
Lilianne Gault	12-8-1922	Francesa	---	F	---	Turisme	Ca's Català
Jean Albasede	30-8-1894	Francesa	Xofer	-	---	Turisme	Ca's Català

(*) Font: Elaboració personal. Arxiu Municipal de Calvià (A.M.C.). Registre d'estrangers (1933-34).

ASOCIACIÓN DE VECINOS ASOCIACIÓN DE VECINOS ASOCIACIÓN DE VECINOS ASOCIACIÓN DE VECINOS

En las últimas sesiones de la Junta Gestora de la Asociación de Vecinos de Peguera se han tratado, entre otros, los siguientes asuntos:

CERRAMIENTO ACCESO PLAYA

Después de un breve cambio de impresiones y de la comunicación del Secretario, según la cual el informe de un profesional de jardinería confirma que la compactación que pueda producir en el suelo los vehículos estacionados bajo los pinos no perjudican a las raíces de éstos, la Junta acuerda el cerramiento del acceso de vehículos a la playa de Torá, tanto desde la parte de la calle de la Playa como de la parte recayente al lado del bar "Pic-nic". El mencionado cerramiento se llevará a efecto mediante barandillas metálicas y cadenas.

PLAN ESPECIAL ORDENACION PLAYAS

El Sr. Secretario informa a los reunidos que en el Boletín Oficial de la Provincia núm. 17.422, de fecha 13 de junio de 1978, se publica la aprobación del Plan Especial de Ordenación de las Playas de Peguera, del término municipal de Calviá, promovido por el Ayuntamiento de Calviá.

La Junta se congratula de la noticia e insiste en la absoluta necesidad de que por la Jefatura de Costas se conceda la construcción de una piscina de agua de mar climatizada en la explanada de rocas colindantes a la playa de Torá, espacio que esta Asociación tiene solicitado en concesión permanente.

AJARDINAMIENTO "PARKING"

Informa D. Ramón Barceló de las conversaciones, gestiones, presupuestos y demás concernientes al ajardinamiento de las playas de Peguera. En una primera fase y para su ejecución inmediata la Jefatura de Costas ha aceptado un presupuesto de 132.600 pesetas para plantas a sembrar en los lados del "parking", y otros para ejecución el próximo mes de octubre: de 225.000 pesetas, para sembrar palmeras en la explanada que se extiende delante del hotel "Beverly", y de 162.300 pesetas, para sembrar plantas al lado del paseo marítimo que discurre por la playa de la Romana. La Junta se congratula de las ventajas que se deducen para Peguera de la comunicación del Sr. Barceló.

JARDINERO PLAYA DE TORA

La Junta aprueba contratar los servicios del jardinero D. Juan Bonnín Olivares para que atienda al cuidado de las plantas recientemente sembradas en los alrededores del "parking" y paseo de la playa de Torá, a la vez que a la limpieza de aquel espacio. Los haberes convenidos son de 13.000 pesetas mensuales.

JURADO CINE PROMOCIONAL

En relación con la invitación recibida de D. Fernando Javier Merino, Secretario de los Premios Calviá 1978, la Junta acuerda delegar a D. Julio Lozano Fernández para que se integre como miembro del Jurado de Cine Promocional.

"BUNGALOW" CORREOS

La Junta acuerda poner el "bungalow" de Correos a la disposición

de todas cuantas entidades de la localidad lo precisen, en el sentido de facilitarles el local en cada ocasión que lo necesiten, devolviéndolo después de los correspondientes actos debidamente aseado. Para ese fin se delega al Sr. Coppex, para que aporte presupuesto del correspondiente mobiliario (bancos, mesa de juntas, sillas, tarima, etc)

PAPELERAS

La Junta acuerda la adquisición de 10 papeleras de 80 litros, con rejilla, y 2.000 bolsas de plástico para contener las basuras, por un importe de 59.310 pesetas.

SEÑALIZACION CARGA Y DESCARGA Y TAXIS

La Junta delega en los Sres. Barceló y Coppex para que lleven a efecto una prueba de señalización con personal y medios propios, y decidir posteriormente si se procede de esa manera con el resto o se contratan los servicios de una casa especializada para llevar a cabo esa labor.

EL SECRETARIO

" ASOCIACIÓN DE PROPIETARIOS "

Digo eso porque es el nombre que le daría a la actual Asociación de Vecinos de Peguera. Me parece justo y normal que haya una Asociación (o Federación) de Hoteleros, de obreros, de comerciantes, padres de familia, etc. Pero la actual Asociación de Vecinos de Peguera la fundaron unos propietarios ante unas necesidades imperiosas que tenía Peguera: el primer alcantarillado y el primer camión de basuras (antes no había recogida de basura).

Los primeros fundadores (que no eran capitalistas) tuvieron que avalar con sus propiedades las letras bancarias para los primeros gastos que necesitaba la comunidad, y así sucesivamente desde que se fundó. Dentro de este mismo año, un grupo elevado de propietarios de Peguera se comprometieron a avalar a la Asociación para la construcción de un teatro-cine que se podrá utilizar para muchos casos.

Por eso creo que hay problemas que son comunes y específicos a los propietarios, que no es política, que para eso hay partidos; aparte de los problemas patronales o laborales, que para eso hay federaciones o sindicatos.

Creo que la Asociación está abierta y controlada por todos los propietarios que se interesan por la comunidad.

A. G.

DONACION DE SANGRE

Total de extracciones realizadas el día 3 de agosto en Peguera: 31.

Donantes antiguos: 22

" nuevos: 9

Frascos extraídos: de 400 c.c.: 14

de 250 c.c.: 17

Total sangre extraída: 9'850 litros.

Donantes del grupo A+ : 10

" " " 0+ : 11

" " " B+ : 4

" " " AB+ : 1

Donantes del grupo A- : 2

" " " 0- : 2

" " " B- : -

" " " AB- : 1

CARTA ABIERTA

A PERE ORPÍ

Estimado amigo:

Gracias por la alegría y el gozo que me has regalado. Y que nos has regalado a todos los mallorquines. Me refiero a tu obra: *"Entorn de la Paraula"*. La he leído, lentamente, profundamente, como debe leerse un libro de poesías. Ha sido un gran placer. Y ahora quedan en mi mente y en mi corazón las líneas transparentes y tranquilamente afectuosas de unas claras presencias que no podré olvidar y que llevaré siempre conmigo. Has logrado esa profunda serenidad que es tan difícil en nuestro tiempo torturado. Nos has comunicado la alegría de una amistad que debería estar presente entre los hombres y que nos llevaría a abrazar a Dios, al mundo y a nuestros compañeros de viaje:

*"Jo som l'amic
l'amic del vent..."*

"l'amic del mar"

"dels caminants"

"l'amic de Déu..."

Esos ritmos navideños ("Nadales") tienen todo el encanto, la sencillez y la intimidad de los mejores villancicos. Y espero que podrán cantarse en las fiestas de Navidad de los años próximos.

Has puesto también verso a las parábolas, algunas de las parábolas evangélicas. Su ritmo concuerda con el pensamiento y el mensaje de Jesús: vigoroso y tranquilo:

*"Al camp de la vida
sortí el sembrador,
llançant a mans plenes
la bona llavor".*

En estos versos hay un serio contenido de solidaridad humana, que es una sacudida moral para los que se atrincheran en la comodidad egoísta de su "status":

*"He negat mil almoines
als germans que passaven,
oblidant que en la vida
jo també som captaire".*

Este latido humano y fraternal está ansiosamente jadeando en las dos últimas páginas poéticas: *"Compartir"* y *"Siau qui sou"*. Mensaje cristiano, invitación a una forma de vivir el evangelio, un modo de renovar la encarnación:

*"Crist està present
en el qui té fam.
Joia al qui amb els pobres
comparteix el pa".*

De una forma iterativa, como el latigazo rítmico, saludable, de las grandes verdades, va proclamando tu poesía que *"Crist està present... en els més petits"*, para prometer la alegría a los que saben reconocerle y ayudarle:

*"Joia al qui la vida
comparteix amb Crist!"*

Ese mismo estilo se halla en esa definición poética de lo que es ser cristianos, *"Siau qui sou"*. "... som els cristians..." Estas estrofas, bien talladas, transparentes, macizas como las verdades simples, son cristales de cuarzo de teología, de esa teología tan ac

tual que pone a Cristo en la Iglesia y la Iglesia en la humanidad. Yo quisiera escuchar a una masa de hombres convencidos y creyentes cantando la bella melodía musical que se merecen tus estrofas del "Siau qui sou".

Tus poesías "Entorn de la Paraula" no son solamente un regalo poético, ni sólo un mensaje religioso. Son también la obra literaria, significativa, importante, de una cultura, de la cultura mallorquina. Obras como la tuya tienen la gran misión histórica de llevar hacia la madurez --cada vez más perfecta y expresiva-- a nuestro idioma insular, el conjunto de palabras y modos de comunicación oral y escrita, que son patrimonio del pueblo mallorquín y que el pueblo mallorquín ama y usa, como expresión de su historia humana, de su cultura isleña, de su personalidad inconfundible.

Nuestro idioma insular --a mi parecer, todavía en formación y que siempre irá evolucionando como todos los idiomas-- está sufriendo duros asaltos, provenientes de varias direcciones. Los artistas de nuestro "mallorquín" son los encargados de defenderlo con sus creaciones, y de llevarlo a nuevas cimas de perfección, sin que pierda su contacto entrañable con el pueblo que es el verdadero conservador y promotor del propio idioma.

El pueblo, sin embargo, necesita la luz y el coraje --inteligencia y decisión-- de sus artistas, en este verdadero conflicto cultural. No defraudéis a vuestro pueblo, que os necesita en este momento histórico de "Constitución" y "Preautonomías". No se puede ahogar a una lengua en formación, como no se puede condenar a un adolescente que busca vivir sus propios caminos de personalidad. Si todavía es un adolescente, algún día llegará a la juventud y a la madurez. Esto tiene también sentido para las lenguas.

María Dolors Corbella ha comprendido tu obra. Deseo terminar subrayando la claridad poética de sus dibujos, en consonancia con tus versos. Esos dibujos que parecen haber surgido de unos dedos transparentes, tan sencillos, tan espirituales, tan alegres, tan "mallorquines"... En ellos está presente toda la paz sencilla de la Mallorca clásica. Qué bello me parece saludar al Señor como "*la Llum que brilla dins la fosca*", a la luz del característico y muy mallorquín candil de aceite que, sencillamente, ilumina en las sombras.

Pere, te felicito. Y de nuevo: Muchas gracias.

Ramón Aguiló

festival infantil

Com a simbòlic final de curs, el dia primer de juliol es celebrà, dins el nostre temple parroquial, un simpàtic FESTIVAL INFANTIL en el qual actuaren quasi tots els nins i nines de la Guarderia parroquial. Tant els nins com els organitzadors estan d'enhorabona, i és desitjable que l'experiència es repetesqui en anys successius, per bé dels infants i satisfacció dels majors.

En l'aspecte plàstic cal destacar el decorat i la vistosa caracterització dels personatges del conte escenificat. Presidí l'acte la bandera mallorquina, si bé és una llàstima que no hi estigués més representada nostra llengua i cultura, que els infants convé que aprenquin ja des del principi.

De les aportacions voluntàries dels nombrosos assistents es recolliren unes 30.000 pessetes, que contribuiran a pagar una petita part dels gastos de la recent ampliació de la Guarderia.

Nuestra intención para este mes era hablar sobre los hoteles "Mar i Pirs", "Carabela" y "Eucalipto", así como también sobre los "perfumes" que se desprenden cada noche en Peguera, sobre las innumerables zanjas de nuestras calles, etc. etc.

No obstante, por la premura de espacio y por la importancia de los últimos acontecimientos, escribiremos sobre nuestra ASAMBLEA GENERAL DE AFILIADOS y también incluimos un "CUENTO" realizado por un colectivo de afiliados.

El pasado 20 de julio tuvo lugar en el local de la parroquia de Peguera la tercera Asamblea de afiliados del Sindicato Local ASUDTH-UGT de Peguera y Santa Ponça. Con una asistencia no excesiva de afiliados --menos de los que se esperaba-- comenzó dicha asamblea.

El primer acto que se celebró fue la constitución de la Mesa Presidencial, pasando a continuación a la proclamación del compañero Manuel Sola Bernal, militante de la UGT desde el año 1934, como Presidente de Honor del SINDICATO LOCAL DE PEGUERA Y SANTA PONÇA. La importancia de los puntos tratados la podemos resumir en lo siguiente:

-- Constitución de nuestro Sindicato.

-- Explicación del funcionamiento y la importancia de nuestro Sindicato.

-- Información del I Congreso de nuestra Federación de Hostelería a celebrar el próximo 12-9-78.

-- Elección del Secretario General y Comisión Ejecutiva del Sindicato Local, saliendo elegidos para tales puestos Lorenzo Bravo y 14 compañeros más.

Fue cerrado el acto con unas palabras del nuevo Secretario General, en las que puso de relieve la importancia del acto celebrado, esbozó un poco las metas que nos debemos proponer así como la enumeración de los principales problemas por los que estamos afectados, poniendo especial interés en lo importante que es la colaboración de todos para la construcción y fuerza del Sindicato.

Al final de la Asamblea se hizo una sentada autorizada delante del hotel "Mar i Pirs" para protestar por las condiciones de trabajo y habitabilidad que sufren los compañeros de este hotel, así como por la política caprichosa e inhumana que les impone la propietaria. A través de tres compañeros se le hizo llegar a la Dirección del establecimiento una carta protestando por tales anomalías.

" N I P A N N I C I R C O "

(CUENTO para Marqueses, Duqueses, Obisposes, Generaleses y demás defensores del inevitable letreerito "Prohibido el paso, propiedad privada")

El principio del cuento ocurrió en un pueblecito cualquiera en cualquier época, y el final del cuento podría ocurrir cualquier día en cualquier pueblecito y en una época cualquiera.

El pequeño pueblecito se hallaba entre montañas abiertas a una playa que aún era limpia y bonita a pesar de los intentos del señor feudal del lugar de ocultarla bajo moles de piedra, por una dichosa manía de este señor de acumular riquezas y riquezas.

El señor feudal había intentado varias veces construir grandes

monumentos y catedrales en honor a San Adolfo del Deutschmark. Conseguió construir y vender a otros señores parte de sus latifundios hasta que la plebe sublevada dijo: *"Basta! Esto son edenes comuneros"*(1)

Y el marqués que gobernaba sobre todo su feudo no comprendía a qué se debía aquella rebelión, que era precisamente encabezada por el Organizador del gremio de los Hospederos. Al final, y tras la intervención de la Junta Feudal de la Comarca, el gremio de Hospederos y el marqués firmaron el llamado Pacto de: "Vos os trasladáis allí y obsequiáis al populacho con lo de aquí". Se había salvado la situación, en el pueblecito reinaba la "paz", la prosperidad (?) y la concordia, estropeada sólo por un grupito de locos que hablaban de repartir los bienes de los señores feudales y de todos los ricos del lugar.

El gremio de Hospederos gozaba de grandes privilegios y habían acumulado muchas riquezas, y para poderlas defender habían creado el Consejo Feudal Local, dependiente de la Junta Feudal Comarcal. La plebe no tenía ningún derecho a hacer oír su voz en el Consejo Feudal Local, porque espabilados miembros del gremio de Hospederos habían hecho establecer un impuesto para poder ser miembros del Consejo: este impuesto consistía en diez monedas de oro para poder entrar y una moneda de plata cada mes. De este modo se aseguraban de que el populacho no metiese sus narices en sus asuntos.

El gremio de Hospederos, apoyado por el Consejo Feudal Local, la Junta Feudal Comarcal y el Gran Consejo, seguía enriqueciéndose, salvaguardados todos sus intereses gracias a la cueva local de "lagartos", que eran todo grandes y verdes y escupían fuego por las manos; recientemente habían asesinado a un sirviente de una población cercana y el pueblo les temía mucho. En caso extremo estaban los ejércitos capitaneados por el máximo señor feudal: El Gran Reconciliador (?).

Mientras tanto, la plebe se organizaba también en gremios: los artesanos, los curtidores, los taberneros y los sirvientes de los hospederos, que era el gremio que tenía más fuerza y había conseguido poner en ridículo al miembro más antiguo y más déspota de la comarca.

En este estado de cosas, al marqués se le ocurrió vender unos terrenos a unos frailes germanos que querían construir un convento en una de las playas. El marqués, dejándose arrastrar por su devoción a San Adolfo del Deutschmark, no pudo negarse a la petición de los frailes.

El Consejo Feudal Local enseguida levantó la voz contra el marqués, al viejo grito de: *"Esto son edenes comuneros!"*. Y, caso insólito, los gremios de sirvientes también estaban en contra: habían colgado túnicas por los árboles expresando su disconformidad y también habían mandado un pergamino que fuera leído por el pregonero local; y hasta el clero se puso en contra del marqués.

El pueblo quería salvar aquella playa, de ella vivían, y querían que sus hijos pudieran también nadar en ella. Los Hospederos temían que los frailes construyesen una gran hospedería que les arruinase su negocio; y así todos de acuerdo consiguieron de momento detener al señor feudal, que elevó su problema al Gran Consejo, mientras juraba vengarse de todos los que habían osado interponerse en su camino. Mientras preparaba su maquiavélica venganza, un acontecimiento le hizo pensar que había llegado la hora de ponerla en marcha:

Había llegado al pueblo un circo de saltimbanquis, con leones,

(1) Zona verde.

canguros y payasos; y los niños y niñas del pueblo veían cómo se estaban instalando y les hacía mucha ilusión, pues el pueblecito se hallaba a muchas horas a pie de la ciudad más grande y no tenían ocasión de divertirse con tales espectáculos. Los niños y niñas daban vueltas alrededor de las jaulas de los animales, hablando con los payasos, mientras que su impaciencia y emoción crecían minuto a minuto.

Pero resulta que el Organizador del Consejo Feudal autorizó que una parte del circo se instalase en unas tierras del marqués, creyendo que formaban parte de los edenes comuneros. El marqués corrió enseguida a echar a los pobres saltimbanquis de sus terrenos. El Organizador del Consejo intentó persuadirle, como también los Consejeros Mayores, pero el marqués respondió que el circo sólo podría quedarse con la condición de que el Organizador fuese arrojado a los leones. A éste no le hacía ninguna gracia la proposición.

Viendo que no podían quedarse, los saltimbanquis empezaron a desmontar el circo, entre el llanto atroz de la chiquillería, que se quejaba sin circo por capricho del marqués, por culpa del dichoso politiquero comarcal y por la rabia personal que sentía el marqués hacia el Organizador del Consejo Local, que se le había enfrentado en varias ocasiones. El marqués creía que con la payasada de echar a los payasos se vengaría de él, sin importarle para nada los niños, que seguían llorando desconsoladamente.

Los padres de los niños estaban muy cabreados, porque los niños seguían pidiendo el circo, y empezaron a pensar en todos sus males, se hacían preguntas y comparaban su forma de vivir con la de los señores feudales, hicieron reuniones en sus gremios y decidieron que aquello no podía seguir así: pensaron que si los terrenos donde se había instalado el circo en lugar de ser del marqués hubiesen sido edén comunero, al ser de todo el pueblo el circo hubiese podido quedarse y los niños estarían contentos. *"El rico lo es por injusticia propia o porque heredó el fruto de la injusticia ajena"*, decía uno citando a San Jerónimo. Otro dijo: *"Si todo fuera edén comunero, se habrían acabado nuestros problemas para siempre"*. Había dado en el clavo: así sí los telares, las hospederías, la tierra, etc., fueran de todos, nadie se aprovecharía de su trabajo y podrían vivir en paz.

Al grito de: *"Edén comunero, pan, circo y libertad!"*, se lanzaron a la rebelión. Así los cazadores arrancaron el letrero de "Coto feudal de caza", los sirvientes fueron a las hospederías y obligaron a los amos a trabajar como uno más, los tejedores hicieron lo mismo con los telares, los campesinos ocuparon las tierras y empezó a reinar (republicuear) una paz auténtica: no era la anterior paz del miedo, mantenida por el fuego de los lagartos y las lanzas de los soldados; todos tenían trabajo y de él vivían sin necesidades, había libertad y todos eran felices y comían perdices, liebres y conejos, porque no había propiedades privadas, ni cotos de caza, ni marqueses, ni caminos particulares, ni alambradas, ni lagartos, ni testamentos políticos, ni políticos, ni consejos, ni consejos de guerra militares, ni lanzas, ni espadas, ni flechas, ni yugos...

El principio del cuento ocurrió en un pueblo cualquiera de un país cualquiera en cualquier época, y el final del cuento podría ocurrir cualquier día en cualquier pueblo de cualquier país y en una época cualquiera.

ASUDTH-UGT
PEGUERA Y SANTA PONÇA

" V O R A M A R " : Bolletí informatiu del Club Artístic -
Deportiu (CADE) de Peguera (Mallorca)

Nº 57 - 58. Juliol - Agost 1978.

Director: Pere Orpí Ferrer.

Depòsit Legal: P. M. 450 - 1974.

Edició realitzada a l'Associació de Veïns de Peguera.

I N D E X :

	Pàg.
Primera pàgina	1
IV Trobada de Premsa Forana	2
Peguera ayer y hoy	3
La playa de La Romana se hace "pipí"	4
CADE: Asamblea de Socios	5
Fiestas Populares en Peguera	6
L'autonomia vista per Miquel Aleñar	7
Definició d'AUTONOMIA	8
Ayuntamiento	9
El turisme a Calvià abans de la Guerra Civil (1930 - 1936)	10
Asociación de Vecinos	26
"Asociación de propietarios"	27
Donación de sangre	27
Carta abierta a Pere Orpí	28
Festival Infantil	29
ASUDTH-UGT Peguera y Santa Ponça	30

COL.LABOREN EN AQUEST NOMBRE:

Ramon Aguiló	Aina Gayà
Ajuntament de Calvià	Lleonard Muntaner
Associació de Veïns	Pere Orpí
CADE	Premsa Forana
Adolfo Colomar	ASUDTH-UGT

PROTECTORS DE "VORA MAR":

HOTEL VILLAMIL	HOTEL BELLA COLINA
MINI-GOLF PEGUERA	BARTOMEU GAYA
FAMILIA JORDANA	APARTAMENTS ARIANY
HOTEL CALA FORNELLS	ESTANC Nº 1
HOSTAL FLOR LOS ALMENDROS	BANC DE CREDIT BALEAR
PANADERIA COLOMAR	HOTEL VILLA REAL (Camp de Mar)
CAIXA D'ESTALVIS	PERLAS MAJORICA (Peguera)
HOSTAL PORCEL	NICOLAU MORELL COTONER
SUPERMERCADO OASIS	MELCION BOSCH HOMAR
ULTRAMARINOS LOBA	HOSTAL EUCALIPTO
SEBASTIA TORRENS ESTEVE	HOTEL NILO
JOAN SALOM SIMO	HOTEL SUNNA
JOAN ESTEVA MIR	

Domicili Social del CADE: Carretera d'Andratx s/n PEGUERA (Mallorca)

NOTA: Els articles apareguts en aquest número, expressen únicament l'opinió dels seus autors.

PORTADA: Original d'En Lleonard Muntaner.